

bewering, dat ik de oorzaak van de moeilijkheden was, merkte ik op: die mensen (die zo tegen mij en mijn optreden zijn) zijn door Prof. Schilder vergiftigd.

Pardon: als men niet zegt: „de gemeente“, maar: „die mensen“, wekt men den indruk, dat er door ondergeteekende zou „gewerkt“ zijn. Maar ik ben niet onder wie per auto de mensen opzetten tegen de leiding van hun kerkeraad, en ik heb me ook niet gemengd in de Vlaardingsche affaire. Ik heb het alleen mijn roeping geacht, om tegen Oosterbeek te waarschuwen, en ik heb daarmee mijn plicht gedaan; wetende, dat natuurlijk laster zou volgen; maar men raakt overal aan gewend. Voorts:

Ik bedoelde daarmede natuurlijk diens schrijven in de pers, waardoor die broeders mij en mijn optreden in een kwaad daglicht waren gaan zien.

Pardon: die broeders, en de gemeente, waren mij, de zaak van Oosterbeek in het licht gaan zien, dat ik schriftuurlijk toem, en kerkrechtelijk en confessioneel. Als ik niet schreef naar Schrift en confessie en K.O., dan toone men dat aan. Voorts:

De bedoelde opmerking is publiek geworden, doordat de visitatoren haar weergaven op een openbare zitting van de classis. Een broeder heeft haar daarop aan Prof. Schilder doorgegeven, die op zijn beurt haar weer aan de lezers van De Reformatie heeft bekend gemaakt of doen bekend maken.

Ik vind dit berichtje niet verheffend.

Ik ook niet. Maar ik vond het verhelderend, omdat het een stukje van de werkelijkheid liet zien, en meehelpen kon, een niet-verhelderende, maar trouwe suggestie, die de gemeente verwarde, te breken. Zooals — zie onder — ook thans bereikt is. Over dit „berichtje“ verder schrijvende, oordeelt dr Bos:

Niet alleen komen er onjuistheden in voor — geen ambtsdrager was annex bij de overbrieven van de gewaakte uitdrukking — maar het was aan de steller bekend, dat de kerkeraad ernstig bezwaar tegen de openbaarmaking van vertrouwelijke opmerkingen had gemaakt. Ook kon niemand bij publicatie van die opmerking in De Reformatie winnen, ZEKER DE GEEST VAN ONZEN HEILAND NIET.

Pardon, er waren wel ambtsdragers bij tegenwoordig; en hun aandacht is er expres voor gevraagd. Verder is het bericht blijkens publieke mededeelingen juist. En wat door de kerkelijke vergaderingen publiek gemaakt is, houdt op vertrouwelijk te wezen. En „de Geest van onzen Heiland“, die van orde houdt, en van zuivere probleemstelling, heeft, om het woord over te nemen: „erbij gewonnen“, zie het slot. Het woord „overbrieven“ (beter ware: officieele in-ken-nis-stelling) laten we maar zwemmen. Tenslotte:

Maar dat neemt niet weg, dat zolets door mij gezegd is. Privaat en geprikkeld, jawel. Maar ik had zoets toch niet moeten zeggen. Het is mijn overtuiging, dat de wijze waarop door de professor en zijn medewerkers in De Reformatie (onder zijn verantwoordelijkheid) stemming is gemaakt, veel heeft bedorven.

Het is mijn overtuiging, dat door de wijze, waarop ons blad „Oosterbeek“ en de andere gestes van dr Bos, die zijdelings Oosterbeek steunden, besproken heeft, geen (inhoudloze) stemming gemaakt is, doch serieus, en op het dringend verzoek van ds B. A. Bos, om alstublieft biddend te bespreken etc., geargumenterd is. En dat prof. Deddens dr Bos degelijk geantwoord heeft. En nu het slot:

Maar ik moet geloven, dat het ook Prof. Schilder om de opbouw van de kerk des Heeren te doen is. En dan is een dergelijke aanduiding van mijn bezwaar tegen zijn optreden en invloed allerminst broederlijk. Ik neem die vertrouwelijke studeerkamer-opmerking, die buiten mijn schuld publiek gemaakt is, daarom nu publiek met betuiging van leedwezen terug.

Buiten dr Bos' schuld? Pardon: wie kerkvisitatoren in gevallen als het onderhavige officieel antwoordt, die weet wel, dat hij publiek spreekt.

Overigens: al is er niet veel enthousiasme in deze terugneming, wijzelf leggen hiermee dit gevalletje weer ad acta. Als dr Bos nu ook eens royaal zijn oosterbeeksche escapades en formulaties en zoo voor goed ad acta lei, en met ons de kerkverwoesters der synodocratie maar verder alleen liet passen en meten om hun prestige te redden, en met ons afwachte of er bekeering kwam, en intusschen dankte, dat de taak van kerkvergadering gebleven is bij wie zich hielden aan de gestelde kerk-normen, en dit alles eens duidelijk en hartelijk zei, wel, dan waren de mensen beter gewapend tegen de leelijke streken die we tegen Augustus te wachten hebben van den kant van het voorstel-Amersfoort, ingediend door een Ridderbos, en onzedelijk van a tot z. Er kan nog zooveel goed komen, als het roer wordt omgegooid. „Oosterbeek“ is tóch voor altijd begraven door de vrindjes-van-de-handenschudding. Om te waarschuwen hebben wijzelf, toen Oosterbeek van wal stak, herinnerd aan het geknoei in Bloemendaal uit de dagen van ondergeteekende's schorsing; ook daarvan was de heer Bonda de organisator voor het forum; dr Grosheide deed officieel mee, dr Schippers is er bedorven.

Mijn waarschuwing hielp niet, ook dr Bos zou zelf beginnen. Best, nu is hij door de medebidders en -psalmzingers in den steek gelaten. Als hij nu eens openlijk zei: dat spul was mis, en met ons weer ging bouwen, wat zou het dan weer mooi kunnen worden. Straks worden de schapen wéér in verzoeking gebracht. In Augustus nieuw geknoei. K. S.

Woorden van Prof. Greijdanus.

In het „Friesch Kerkblad“, waarvan Prof. Greijdanus van Aug. 1916 tot eind 1917 redacteur was, publiceerde hij een groot aantal zeer belangrijke artikelen.

Wij nemen er in den komenden tijd een drietal over. Ze typeeren hem, zijn werk en strijd op treffende wijze.

Het eerste artikel: „Heb geene gemeenschap aan anderer zonden“, verscheen 9 Maart 1917. Het tweede „Eenheid in het kerkelijke“, 23 Maart 1917. En het derde „Reinmeesterschap“ eveneens 9 Maart 1917.

HEB GEENE GEMEENSCHAP AAN ANDERER ZONDEN.

Daar zijn onderscheiden omstandigheden en gevallen, waarin de eene mensch den ander het zondige kan en moet beletten. Ouders hebben hunne kinderen in de wegen des Heeren te doen treden, en hun het spreken en doen van wat verkeerd en desverlecht met kracht, te verhinderen. Die zijne roede inhoudt haat zijnen zoon; maar die hem liefheeft, zoekt hem vroeg (met) tuchting (Spr. 13:24; vgl. Spr. 19:15).

Overheden behoeven onrecht en goddeloosheid tegen te gaan bij hunne onderdanen. Heeren en vrouwen mogen overtreding van 's Heeren geboden niet toelaten bij hunne ondergeschikten. Een ieder heeft zijnen naaste tegen het doen van zonde te waarschuwen, en hem, zooveel mogelijk, van zondigen terug te houden.

Toch is daar ook allerlei, waarin de een den ander niet kan verhinderen, zich schuldig te maken. De macht van den eenen mensch over den anderen heeft haar grenzen, daar zijn perken van recht en vrijheid te eerbiedigen. En de menschelijke kracht reikt vaak maar weinig ver.

Doch elk mensch dient te zorgen, dat hij, ook waar hij den ander niet beletten kan te zondigen, in elk geval zichzelf rein houdt, en op geenerlei wijze aan diens verkeerdheid mededoet. Heb geene gemeenschap aan anderer zonden; bewaar uzelf rein, vermaant de apostel Paulus Timotheus (1 Tim. 5:22). En herhaaldelijk worden wij in de H. Schrift gewaarschuwd, om geen deel te hebben in het kwade, dat anderen uitrusten. Gaat uit van haar, mijn volk, opdat gij aan hare zonden geene gemeenschap hebt, hoorde de apostel eene stem uit den hemel roepen (Openb. 18:4). Hebt geene gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veel, lezen wij in Eph. 5:11. Nu heb ik u geschreven, dat gij u niet zult vermengen, (namelijk) indien iemand, een broeder genaamd zijnde, een hoereerder is, of een geldzuchtige, of een afgodendienaar, of een lasteraar, of een dronkaard, of een roovert, dat gij met zoodanig eenen ook niet zult eten, beveelt de apostel Paulus in 1 Cor. 5:11.

Een ieder heeft dus ook zijne persoonlijke verantwoordelijkheid, en blijft die steeds behouden. Ook wanneer wij met anderen in gemeenschap staan, of met hen verbonden zijn in eene vereniging, of in eene partij, in een bond, of in hoedanig groepsverband ook, wordt door dat verbond onze persoonlijke verantwoordelijkheid, bij hetgeen dat geheel als zoodanig verricht, niet weggenomen. Iemand kan zijne verantwoordelijkheid niet afwentelen op dat geheel. Zijne verantwoordelijkheid is bij hetgeen door dat verbond zondigs gedaan wordt nooit gedekt door een beroep op dien bond, of op die partij, vereniging of groep. Dan heeft een ieder, die er toe behoort, zich steeds af te vragen, hoe hij of zij nu te handelen heeft, om niet medeschuldig te worden aan het verkeerde, dat door anderen, door vereniging, bond, partij, als georganiseerde groep werd misdreven. Bij onverstandig gedrag kan men zich menigmaal neerleggen. Tegen een handelen, waaruit geldelijk nadeel voortvloeit kan men vaak volstaan met waarschuwing en protest. Wanneer echter overtreding van Gods gebod bedreven wordt, mag men er zich op die wijze niet bij neerleggen. Dan wordt meer vereischt, opdat men geene gemeenschap hebbe aan anderer zonde. Wanneer dan woorden of protesten niet brengen tot bekeering, en tot het laten varen van wat zondigs bedreven werd, moet ten slotte breuke komen met het verband, hetwelk weigert van schuldige paden af te gaan. Vertrekt, vertrekt, gaat uit van daar; raakt het onreine niet aan; gaat uit het midden van haar; reinigt u, gij die de vaten des HEEREN draagt (Jes. 52:11).

Dit heeft zijne beteekenis ook op kerkelijk gebied. Vraag 82 van den Heidelberg'schen Catechismus luidt: Zal men ook diegenen tot dit Avondsmaal laten komen, die zich met hunne belijdenis en hun leven als ongelovige en goddelooze mensen aanstellen? En het antwoord zegt: Neen; want alzoo wordt het verbond Gods ontheiligd, en Zijn toorn over de gansche gemeente verwekt..... En onze belijdenis zegt in art. 28: zoo is het ambt aller geloovigen, volgens het Woord Gods, zich af te scheiden van diegenen, die niet van de Kerk zijn, en zich te voegen tot deze vergadering, het zij op wat plaats dat God zo gesteld heeft; ook ofschoon het zoo ware, dat de Magistraten en plakaten der Prinzen daar tegen waren, en dat de dood of eenige lichamelijke straf daaraan hing.

Gaat op dit punt van de persoonlijke verantwoordelijkheid van elk geloovige inzake het kerkelijke, niet fell wat Dr J. Eringa schrijft in De Gereformeerde Kerk van 22 Febr. 1917, onder het hoofd Kerkelijke aangelegenheden? Hij zegt daar: „De Confess. vereniging kan, overeenkomstig haar beginsel en doel niet anders doen, dan protest aantekenen tegen alle willekeur en aandrigen op reorganisatie, opdat er ook inzake leerge-schillen kerkelijk gehandeld zou worden. Hoe moeilijk het in den huidige toestand, waarin onze afgebroken Herv. Kerk gekomen is, door verwaarloozing van dit kerkrechtelijk beginsel, ook zou wezen, om weer eenige orde te scheppen, gesteld de kerk kon zich weer uitspreken en kerkrechtelijk handelen door haar wettige, kerkelijke vergadering, toch mag dit beginsel op gereformeed standpunt nooit worden prijsgegeven, dat het kerkelijk oordeel, gegrond op de H. Schrift, geldend is

en niet het subjectief oordeel van deze of gene persoon of groep“.

Dr Eringa onderstreept in dezen laatsten zin niet de woorden „gegrond op de H. Schrift“, om te doen uitkomen dat de H. Schrift en zij alleen, richtnoer voor aller oordeelen en handelen moet wezen, en dat wij allen ons aan haar hebben te onderwerpen in alles, hetzij wij alleen staan, of dat wij medestanders hebben, en hetzij een kerkelijk oordeel zich voor ons, of tegen ons verklaart; maar hij laat die woorden gewoon drukken, als vormden zij maar een gewonen bijzin, en alsof zij niet de hoofdzak beavatten; en hij onderstreept de woorden: kerkelijk oordeel, die dus volgens hem de hoofdgedachte uitdrukken. En daarmede wordt aangegeven, dat een kerkelijk oordeel, om geldigheid te hebben, wel gegrond moet zijn op de H. Schrift, maar toch tegenover den individueelen persoon eigenlijk niet daaraan zijn wezenlijke kracht van geldigheid ontleent, dat het op de H. Schrift gegrond is, en daaraan uitsluitend, maar veel meer daaraan, dat het een kerkelijk oordeel is, d.w.z. het oordeel van eene wettige kerkelijke vergadering. Behalve nu de opmerking, welke ook hier te maken is, dat volgens het Gereformeerde kerkrecht allereerst de kerkeraad eene wettige kerkelijke vergadering is, en dus een kerkelijk oordeel uitspreken kan (Belijdenis, art. 30; Heidelb. Catech. antw. 85; D.K.O. art. 29), moet gezegd worden, dat, volgens den gedachten-gang van het aangehaalde, de enkele persoon zich van kerkelijk handelen, anders dan mischien protest aan te tekenen, heeft te onthouden, wanneer een kerkelijk oordeel ontbreekt, of niet gevormd kan worden; en dat hij, als hij meent, dat een kerkelijk oordeel wel beweert, zich op de H. Schrift te gronden, maar dit niet waarlijk doet, zijne eigene meening heeft los te laten, om, op grond van het kerkelijk oordeel, aan te nemen, dat hij dwaalt, en dat het kerkelijk oordeel wel ter dege op de H. Schrift gegrond is.

Daarmede wordt dan de persoonlijke verantwoordelijkheid teruggedrongen achter eene gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van eenig kerkelijk oordeel. En waar zulk een kerkelijk oordeel niet gevormd kan worden, zou dan de persoonlijke verantwoordelijkheid ook ontbreken met betrekking tot die zaak, waarover zich een kerkelijk oordeel zou hebben uit te spreken. De individueele geloovige zou dan in zijne verantwoordelijkheid voor God afhankelijk zijn van eene kerkelijke vergadering, en de consensie van den afzonderlijken geloovige alzoo gebonden worden aan het oordeel van zulk eene vergadering.

Inplaats, dat dit een beginsel zou zijn, dat „op gereformeed standpunt nooit prijsgegeven“ mag worden, is dit in het geheel geen gereformeed beginsel, noch zelfs protestantsch, maar roomsch, en ingaande tegen de duidelijke leer der H. Schrift, die de persoonlijke verantwoordelijkheid van iederen mensch in elke hem betreffende zaak, zoo klaar leert. O Heere, gij zult een iegelijk vergelden naar zijn werk (Ps. 62:13). En zij werden geoordeeld, een iegelijk naar hunne werken (Openb. 20:13).

Bovengenoemde redeneering veroordeelt het breken onzer vaders met de roomsche hiërarchie. Stelde zich toch het „kerkelijk“ oordeel niet tegen hen en hun doen? Ja, ook tegen onzen Heiland heeft zich het „kerkelijk“ oordeel gekeerd (Marc. 14:64); en dat niet op grond van de H. Schrift? (Joh. 19:7). Zonden wij dan het „kerkelijk“ oordeel van den Joodschen raad tegen het „subjectieve“ oordeel van onzen Heiland, en ook het „kerkelijk“ oordeel van de roomsche hiërarchie tegen het „subjectieve“ oordeel van de martelaars, die om hun geloofs wil door die hiërarchie gedood zijn, moeten bijvallen?

Blijft alzoo „de vrijheid van den christenmensch“ te handhaven?

Gods Woord is de eenige maatstaf voor eens ieders oordeel en handelen. Ook kerkelijke oordeelen ontleenen hunne geldigheid uitsluitend daaraan, dat zij op Gods Woord gegrond zijn. Op geenerlei wijze ontheffen zij den afzonderlijken geloovige van den plicht, om, voorzoover hij er mede te maken heeft, na te gaan, of die gegrondheid op Gods Woord metterdaad felt is. Hij mag zich niet voor plichtverzakking verontschuldigen houden, omdat een kerkelijk oordeel in eenige zaak ontbreekt, of wijl dat zus of zoo zich uitgesproken heeft. Hij is in zijne consensie niet gebonden aan het geloof van een ander, ook niet aan dat van eene kerkelijke vergadering. Hij draagt zijne eigene verantwoordelijkheid voor God. In zijne consensie voor God is hij alleen gebonden aan de H. Schrift. Daaraan is hij gebonden ook waar een kerkelijk oordeel ontbreekt, en zelfs ook, wanneer een kerkelijk oordeel zich tegen hem zou stellen. Zeker kan hij dwalen. Maar dat is het geval zelfs met een kerkelijk oordeel. Zalig is hij, die zichzelf niet oordeelt in hetgeen hij voor goed houdt... En al wat uit het geloof niet is, dat is zonde (Rom. 14:22, 23). Heb geen gemeenschap aan anderer zonden (1 Tim. 5:22), ook niet door u te verschuilen achter een kerkelijk oordeel, of het ontbreken daarvan.

S. GREIJDANUS.

KERKNIEUWS

Aangenomen naar:

Urk, W. H. de Hoer te Stadskanaal.

— BOLNES-SLIKKERVEER. Adres Kerkeraad: L. de Waal, Nassaustraat 84, Slikkerveer.

— AALTEN. Adres Kerkeraad: M. v. Eersel, Lintelo 136. Penningmeester der kerk: E. C. Rots, Oosterkerkstraat 10.

— DS H. VENEMA te Maastricht woont thans: Louis Lovenstraat 2. Tel. K 4400—4129.